

สรุปรายงานการพัฒนาข้าราชการการฝึกอบรมการพัฒนาทางไกลด้วยระบบการฝึกอบรม
ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ หลักสูตร วิทยุใส ฉลาดรู้เน็ต
โดย นางคณินิจ ศรีแก้ว เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน สถานีพัฒนาที่ดินเชียงใหม่

วิทยุใส ฉลาดรู้เน็ต

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อการใช้อินเทอร์เน็ตอย่างสร้างสรรค์
๒. เพื่อสื่อสารกับคนในทุกกลุ่มทุกวัย โดยเฉพาะผู้สูงอายุ รู่เท่าภัยร้ายที่แฝงมาทางออนไลน์
๓. เพื่อร่วมกันสร้างสังคม การใช้อินเทอร์เน็ตอย่างมั่นคงปลอดภัย

ความฉลาดทางดิจิทัล (DQ) DQ เป็นผลจากศึกษาและพัฒนาของหน่วยงานที่มีชื่อเรียกว่า DQ institute เกิดจากความร่วมมือกันของภาครัฐและเอกชนทั่วโลกประสานงานกับ World Economic Forum ที่ส่งเสริมให้เด็ก ๆ ทั่วโลกมีความรู้และทักษะในการใช้ชีวิต บนโลกออนไลน์อย่างปลอดภัย แต่ไม่ใช่แค่เด็ก ๆ เท่านั้นที่ควรเป็น ผู้ฉลาดรู้เน็ต แต่รวมไปถึง คุณปู่ คุณย่า และทุกคนที่ใช้งานอินเทอร์เน็ต ๘ ดังนี้

๑. ทักษะการรักษาอัตลักษณ์ที่ดีของตัวเอง (Digital Citizen Identity) ความสามารถในการสร้างและจัดการภาพลักษณ์ของตนเองในสื่อโซเชียลในเชิงบวกภายใต้พื้นฐานความเป็นจริง รับผิดชอบในการกระทำ ไม่กระทำการผิดกฎหมายละเมิดจริยธรรม

๒. ทักษะในการบริหารจัดการเวลาในโลกดิจิทัล (Screen Time Management) สามารถบริหารเวลาและควบคุมตนเองในโลกออนไลน์กับในชีวิตจริงได้อย่างสมดุล

๓. ทักษะการรับมือการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ (Cyberbullying Management) มีความสามารถในการรับมือ ป้องกัน และมีภูมิคุ้มกันกับการข่มขู่บนโลกไซเบอร์อย่างเหมาะสม ไม่ใช่อารมณ์

๔. ทักษะการรักษาความปลอดภัยของตนเองบนโลกไซเบอร์ (Cybersecurity Management) ความสามารถในการป้องกันการถูกโจรกรรมข้อมูลหรือถูกโจมตีในโลกออนไลน์ได้ เช่น การกำหนดรหัสผ่านต่างๆ ให้อปลอดภัย

๕. ทักษะในการจัดการความเป็นส่วนตัว (Privacy Management) รักษาความเป็นส่วนตัวในโลกออนไลน์ของตนเองและผู้อื่นได้ เพื่อความปลอดภัยทางข้อมูล

๖. ทักษะการคิดวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking) สามารถคิดวิเคราะห์ แยกแยะข้อมูลที่ถูกต้องหรือไม่ถูกต้อง วิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ โดยใช้วิจารณญาณและการตรวจสอบที่ถูกต้อง เช่น ภาพตัดต่อต่างๆ

๗. ทักษะในการบริหารจัดการข้อมูล ร่องรอยทางดิจิทัล (Digital Footprint) สามารถในการคิด เข้าใจความเป็นไปในโลกดิจิทัลว่าจะทิ้งร่องรอยและประวัติไว้เสมอ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่ออนาคตและการใช้ชีวิต

๘. ทักษะการใช้เทคโนโลยีอย่างมีความเห็นอกเห็นใจและสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น (Digital Empathy) มีความเห็นอกเห็นใจ มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันในโลกออนไลน์ มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

สมาร์ทโฟน ก็คือ โทรศัพท์มือถือที่สามารถทำงานได้ใกล้เคียงกับคอมพิวเตอร์ แถมยังได้เปรียบในเรื่องของขนาดที่พกพาและเบาพกพาสะดวกกว่าคอมพิวเตอร์โน้ตบุ๊กทั่วไป พกพาไปไหนมาไหนก็สะดวกสบาย ปัจจุบันมือถือเป็นมากกว่าอุปกรณ์สื่อสารแล้ว เพราะเป็นได้ทั้ง กล้องถ่ายรูป เครื่องเล่นวิทยุ โทรทัศน์ เกม อุปกรณ์

เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต ฯลฯ ต้องยอมรับว่า “สมาร์ทโฟน” นั้น “ฉลาด” สมชื่อ แต่ก็อย่าลืมว่าเราในฐานะผู้ใช้ก็ต้อง “รู้จักใช้และใช้อย่างฉลาด” ใช้อย่างมีความรู้มีข้อมูล ใช้แล้วตัวเราได้รับประโยชน์ อย่าใช้แล้วทำให้เกิดโทษ โดยเฉพาะค่าบริการในใบแจ้งหนี้ อาจทำให้ช็อกได้ อย่าลืมว่า ไม่ว่าเราจะคุยโทรศัพท์ ส่งข้อความ อ่านอีเมล โหลดเพลง โหลดเกม เล่นเน็ต เข้าเว็บไซต์ หรือไปกด Like ใน Facebook อะไรก็แล้วแต่ที่ต้องเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตผ่านทางมือถือ ทุกอย่างมีค่าบริการหมด ไม่มีอะไรฟรี

รู้จักแอปพลิเคชัน Application (แอปพลิเคชัน) หรือที่ทุกคนเรียกกันสั้นๆ ว่า App (แอป) มันคือ โปรแกรมที่อำนวยความสะดวกในด้านต่างๆ ที่ออกแบบมาสำหรับ Mobile (โมบาย) Tablet (แท็บเล็ต) หรืออุปกรณ์เคลื่อนที่ ที่เรารู้จักกัน ซึ่งในแต่ละระบบปฏิบัติการจะมีผู้พัฒนาแอปพลิเคชันขึ้นมามากมายเพื่อให้ตรงกับความต้องการของผู้ใช้งาน ซึ่งจะมีให้ดาวน์โหลดทั้งฟรีและจ่ายเงิน ทั้งในด้านการศึกษา ด้านการสื่อสาร หรือแม้แต่ด้านความบันเทิงต่างๆ เป็นต้น

Line คือช่องทางในการสื่อสารที่กำลังเป็นที่นิยมในประเทศไทย ผู้เขียนคงไม่ต้องอธิบายถึงวิธีการใช้งาน เพราะคาดว่าผู้อ่านทุกคนน่าจะเป็นผู้ใช้ Line เป็นช่องทางหนึ่งในการสื่อสารในชีวิตประจำวันอยู่แล้ว โดยผู้เขียนสังเกตว่า ผู้ใช้ Line เป็นช่องทางในการสื่อสารนั้น มีทุกช่วงวัย นับตั้งแต่เด็กๆ ไปจนถึงผู้ใหญ่วัยเกษียณ ทั้งนี้ อาจใช้ Line ในการสื่อสารมากน้อยแตกต่างกันตามวิถีชีวิต และตามความชอบส่วนบุคคล

หากจะกล่าวถึงประโยชน์ของ Line นั้น นอกจากจะมีไว้สำหรับการสื่อสารระหว่างบุคคลแล้ว ยังสามารถสร้างกลุ่ม Line เพื่อสื่อสารกันระหว่างกลุ่มบุคคลได้ เช่น กลุ่มครอบครัว กลุ่มเพื่อนมัธยม กลุ่มที่ทำงาน เป็นต้น ผู้เขียนในฐานะที่เป็นครู จึงได้นำการสร้าง Line กลุ่มมาประยุกต์ใช้ในการทำงาน

Facebook คือโซเชียลมีเดียที่ทำให้ผู้ใช้งานสามารถเข้าถึงเพื่อนและครอบครัวได้ง่าย และสามารถทำให้เราเข้าถึงข้อมูล ข่าวสาร และความคิดเห็นของบุคคลหรือตัวตนอื่นๆ ได้ง่ายมากขึ้น Facebook มีผู้ใช้งานทั่วโลกมากถึง ๓ พันล้านคน

สำหรับคนทั่วไป Facebook ก็คือเครื่องมือที่ใช้ในการพูดคุยกับเพื่อนและติดตามข่าวสาร แต่ในขณะเดียวกันสำหรับองค์กรหรือธุรกิจต่างๆ Facebook ก็เป็นเครื่องมือในการสื่อสารและทำโฆษณาได้ด้วยเช่นกัน รูปแบบการทำธุรกิจแบบนี้ถูกเรียกว่า ‘ธุรกิจตัวกลาง’

Facebook มีประโยชน์อย่างไรบ้าง

เนื่องจากว่า Facebook เป็นตัวกลางที่มีผู้ใช้งานและบริษัทหลากหลายอยู่เยอะมาก ในส่วนนี้เราก็ต้องแยกประโยชน์ของ Facebook ออกมาสำหรับแต่ละกลุ่ม

ประโยชน์ของ Facebook สำหรับผู้ใช้งาน

- **สังคมออนไลน์ที่ใหญ่ที่สุด** – หมายความว่า คุณสามารถติดตามเพื่อนสนิทของคุณได้ แต่คุณก็ยังสามารถติดต่อกับครอบครัว เพื่อนในสมัยก่อน หรือคนรู้จักในที่ทำงาน แน่นนอนว่าคุณก็มีอิสระในการเลือกว่าอยากจะให้ใครเข้าถึงข้อมูลของคุณได้บ้าง
- **การเข้าถึงข่าวสารใหม่ๆ** – เนื่องจากว่าบริษัทใหญ่นั้นเข้ามาอยู่ใน Facebook เราก็สามารถติดตามบริษัทเหล่านั้นเพื่อรับฟังข่าวสารใหม่ๆ ได้ ไม่ว่าจะเป็นข่าวทั่วไป ข่าวด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมือง ด้านกีฬา หรือแม้แต่โปรโมชั่นต่างๆ

- **การติดตามเพจหรือบุคคลดัง** – นอกจากการติดตามบริษัทใหญ่ๆ แล้ว Facebook ก็ยังเป็นโอกาสให้คนทั่วไปกลายเป็นผู้มีอิทธิพลออนไลน์ได้ โดยเราสามารถสร้างเพจหรือตัวตนออนไลน์ให้คนอื่นมาติดตาม (ไม่จำเป็นต้องเปิดเผยชื่อจริงด้วยซ้ำ) หรือเปิดกลุ่มสร้างสังคมออนไลน์เพื่อหาคนที่ชอบในสิ่งเดียวกันมาพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น
- **ความเป็นส่วนตัว** – ถึงแม้ว่าข้อดีของ Facebook ก็คือการเข้าถึงคนได้เยอะ แต่สำหรับผู้ใช้งานทั่วไปแล้ว เราก็สามารถรักษาความเป็นส่วนตัวของเราได้เช่นกัน ยกตัวอย่างเช่นการปรับให้แค่เพื่อนของเราเท่านั้นที่มองเห็นข้อความ หรือการส่งข้อความส่วนตัวไปหาเพื่อนที่จะไม่มีเพื่อนคนอื่นสามารถเห็นได้

ประโยชน์ของ Facebook สำหรับธุรกิจ

- **เข้าถึงลูกค้าได้เยอะ** – อย่างที่ได้อธิบายไปแล้ว Facebook มีผู้ใช้งานหลายพันล้านคน และในประเทศไทยก็มีผู้ใช้งานมากถึง ๕๐ ล้านบัญชี หมายความว่าเพียงแค่เครื่องมือตัวเดียวก็สามารถทำให้ธุรกิจพูดคุยกับคนเกือบทั่วประเทศได้ (แต่ในสมัยนี้ก็ต้องอาศัยระบบเสียเงินทำโฆษณา)
- **เลือกกลุ่มลูกค้าให้เหมาะกับธุรกิจ** – เนื่องจากว่า Facebook มีข้อมูลผู้ใช้งานเยอะมาก และรู้ว่าใครชอบทำอะไร มีกิจกรรมแบบไหน ซึ่งธุรกิจก็สามารถนำข้อมูลส่วนนี้มาใช้ในการเลือกกลุ่มเป้าหมายเพื่อเข้าถึงลูกค้าใหม่ๆ ได้
- **สื่อสารได้หลายรูปแบบ** – ในสมัยนี้รูปแบบการใช้งานของ Facebook ก็เปลี่ยนไปเยอะ สำหรับบริษัทใหญ่ๆ ช่องทาง Facebook ก็เป็นทางเลือกในการพูดคุยสื่อสารและสร้างความสัมพันธ์กับลูกค้าได้เป็นอย่างดี เป็นหนึ่งในวิธีที่ทำให้ลูกค้ารู้สึกว่าการทำธุรกิจนี้มีความเป็นกันเองและเข้าถึงได้ง่าย

ประโยชน์ที่ได้รับจากการพัฒนาความรู้

เพื่อสื่อสารกับคนทุกกลุ่มทุกวัยอย่างเข้าใจง่าย โดยเฉพาะกลุ่มผู้สูงที่ถือว่าเป็น กลุ่มที่มีความเสี่ยงในลำดับต้น ๆ โดยนำเอาหลักความฉลาดทางดิจิทัล ที่ส่งเสริมทักษะการเข้าถึงข้อมูลที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตในโลกออนไลน์ พร้อมยกระดับความคิดสร้างสรรค์ทางดิจิทัล เพิ่มความรู้และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เครื่องมือดิจิทัลต่าง ๆ เกิดความตระหนักรู้เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและอินเทอร์เน็ตอย่าง มั่นคง ปลอดภัย เพื่อสามารถเป็นแบบอย่างต่อสังคมได้ ซึ่งจะช่วยลดปัญหา ความเสี่ยงจากการใช้อินเทอร์เน็ต และการตกเป็นเหยื่อในโลกออนไลน์